

Bevepnede handelsskip regnes som ikke-krigførende

Under «rettsoppgjøret» forekom det ikke så sjelden at den norske handelsflåtes innsats for Storbritannia ble påberopt som bevis for at Norge fortsatte krigen — også etter at general Ruge hadde etterkommet Kongens og regjeringens ordre om betingelsesløs kapitulasjon.

Hvor uholdbar en slik påstand er fremgår av følgende:

I protokollkomitéens innstilling 0 IX 1945 heter det side 42: «Såvel fra regjeringens medlemmer som fra Nortraships vedkommende og fra sjømannsorganisasjonenes side er det hevdet at det ville ha vært upraktisk å sette handelsflåten under direkte militær kommando eller å mobilisere sjømennene, hvilket siste regjeringen forøvrig ikke hadde adgang til å gjennomføre i et fremmed land.»

Av JOHN SAND

Etter folkeretten kan heller ikke et handelsskip bli å anse som krigsskip selv om det blir bevepnet. Om dette henvises til Strupp — Schlochauer: Völkerrecht, I side 762: «Bevepnede handelsskips rettsstilling atskiller seg fra handelsskip som blir ombygget til krigsskip derved at handelsskipet ved sin bevepning ikke taper karakteren av ikke krigførende» (seinen Charakter als nichtkriegführender nicht verliert).

Det kan også nevnes at den tysk-amerikanske blendede kommisjon (Wittenber-kommisjonen) den 25. mars 1924 avsa dom i en tvist om tysk erstatningsplikt i forbindelse med at det amerikanske d/s Rockingham ble senket

av en tysk ubåt den 1. mai 1917 da skipet var på vei til Liverpool i stykkogods. Ifølge Berlin-traktaten av 1921 ble skade på militære ting eller anlegg (naval or military work or materials) ikke omfattet av Tysklands erstatningsplikt. Tyskland gjorde gjeldende at senkningen av Rockingham ikke ble omfattet av erstatningsplikten, da det var bevepnet med flere 4 tms. kanoner og hadde foruten sitt vanlige mannskap 13 marinesoldater til betjening av kanonene. Tyskland tapte saken, da retten kom til at en slik bevepning i forsvarsøyemed og marinedepartementets ordre og instruksjoner for å avverge ubåtfarene, ikke endret et vanlig handelsskips rettslige stilling. (Jfr. Annual Digest 1923—24, side 405.)

John Sand

TEOLOGISK AVHANDLING OM «PRESTANE SOM STØTTA QUISLING»:

— NS-prestane reindyrka gjengse kyrkjelege baldingar

(NPK) — NS-prestane skilde seg ikkje særleg frå resten av presteskapet når det gjaldt politisk og teologisk tankegang. Eg vil hevde at dei prestane som stod att i embetastine i 1942, etter at den offisielle kyrkja hadde brote med staten, PÅ SIN MÅTE TOK KONSEKVENSEN AV MYKJE AV DEI HALDNINGANE SOM KYRKJA HADDE HEVDA I HEILE MELLOMKRIGSTIDA. Det som skil NS-prestane frå resten av presteskapet på denne tida, er ei reindyrking av desse haldningane, at dei som oftast er eldre enn gjennomsnittspresten og at dei hadde si yrkesrøynsle frå distrikt der sosiale motsetnader var særskilt sterke.

Det er teologen Ravn Karsrud braut med staten i 1942. som hevdar desse teoriane etter Karsrud har teke utgangspunkt i landssvikoppgjøret og valt ut dei prestane som var orstøtte Quisling under okkupasjonen. Som kjent la prestar og biskopar ned embetastine og

Intervju: EDEL HILDRE

jedepartementet. Tilsaman var dette 70 prestar, som er grunnlagsmaterialet for Karsrud si gransking: «Prestene som støttet Quisling, en bakgrunnsundersøkelse», avhandling til teologisk embetseksamen ved MF våren 1980.

— Kyrkja har etter krigen teke lett på problemet, NS-prestane, og helst tagd om dei, seier Ravn Karsrud til Nynorsk Pressekontor. — Helst har ein framstilt dei som «særskilde individ», (Forts. side 7)

«VG»-intervju et falsum?

FRONTKJEMPER STILLER SEG TVILENDE TIL DEGRELLES UTTALELSER OM QUISLING

— Vidkun Quisling var en tragedie. Han var en svak mann, og et politisk null. Og jeg vet bestemt at Hitler var av samme oppfatning. Det gikk klart fram av de fortrolige samtalene jeg hadde med Føreren.

Det er Leon Degrelle, Belgias tidligere Rexistfører, som angivelig skal ha sagt dette til «Vardens Gang»s medarbeider, Jon Brand.

Siden 1945 har Degrelle levet i eksil i Spania, dømt til døden in absentia i Belgia, — idag en meget velstående pensjonert forretningsmann.

— Uttalelsene om Vidkun Quisling virker oppdiktet, og jeg betviler «VG»s intervju med ham, sier en norsk frontkjemper til FOLK OG LAND.

Frontkjemperen som under krigen var i regiment Nordland, forteller at Leon Degrelle som kjempet i samme regiment, ofte hadde lange samtaler med nord-

mennene.

— Leon Degrelle var en sann venn av Vidkun Quisling. Han kjente Quislings lynende intelligens, karrieren på krigsskolen og ga flere ganger uttrykk for Quislings ekspertise i politiske og militære spørsmål.

Uttalelsene til «VG» stemmer dessuten ikke overens med Degrelles iver etter å redde Vidkun Quisling i mai 1945. Han ville neppe valgt å ta med seg en tragedie, et politisk null som reisefølge i en slik situasjon.

At Vidkun Quisling nektet å rømme fra landet, fra ansvaret, viste dessuten hvilken ener Quisling var, slutter frontkjemperen.

Kristelig blad med bevisst historieforfalskning. — Tyskerne sto bak aula- brannen hevder «Familien»

Under spalten BOKRAMMEN i det kristelige blad, FAMILIEN, har Øyvind Risvik en anmeldelse av Knut Eidems bok, AULAEN BRENNER. (Gyldendal Forlag) Han skriver bl.a.: — Knut Eidem ble sendt til Tyskland etter at den tyske okkupasjonsmakten i 1943 satte fyr på Universitetet og benyttet anledningen til å stenge det. Reichskommissar Terboven hevdet at studentene sto bak og slo hardt til. Klappjakten på alle mannlige studenter i Oslo begynte og 635 ble sendt i tysk konsentrasjonsleir.

Her er igjen et lite eksempel

på den bevisste historieforfalskning vår ungdom skal belæres med, da vi neppe kan tro at en litterær medarbeider i et seriøst tidsskrift kan være uvitende om at det var motstandsmannen Svein Bruun, som etter ordre fra London-klikken, satte Aulaen i brann.

Resultatet var katastrofe. Universitetet ble lukket og ikke mindre enn 1250 studenter ble arrestert av Gestapo. Etter inntrengende henstillinger fra Quisling, Skancke og Adolf Hoel ble halvparten løslatt, men 644 studenter ble sendt til leir i Tyskland.

SJELDEN BOK TILBYS AV BOKTJENESTEN

Harald Franklin Knudsens bok «Jeg var Quislings sekretær» ble ut-solgt for nesten tyve år siden.

Nu har det lykkes boktjenesten å få tak i endel eksemplarer av den ENGELSKE utgaven.

I WAS QUISLINGS SECRETARY — koster kr. 50,- (innbundet).

Bestill fra BOKTJENESTEN, Postboks 924 - Sentrum, Oslo 1.

Bankgiro 8041.07.03452 - Postgiro 5 15 46 38.

Hvorfor jeg stiftet «Frie folkevalgte»

VERA GRØNLUND HAR FRIGJORT SEG FRA ENHVER POLITISK OG IDEOLOGISK BÅS!

Hun vil ikke kalles NAZIST. Har aldri vært det. Derimot har hun vært medlem av Nasjonal Samling, og det er noe helt annet.

Hun er heller ikke kommunist.

Har aldri vært det.

Derimot har hun i mange år vært «forelsket» i Sovjet-russland, etter et lengre opphold der. Det er også noe helt annet.

VERA GRØNLUND — Norges mest utskjelte kvinne?

Vi kan få inntrykk av det når vi pløyer norske aviser. Enten det nå er borgerpressen som sverter henne som blodrød Kremkommunist, eller sosialistpressen som hudfletter henne som uforbederlig gammelnazist. Selv lille «Trønder-Avisa» vil ha et ord med i laget om henne, der bladet kan fortelle at også «Folk og Land» har tatt avstand fra dette damemennesket i norsk politikk.

Men det er ikke sant.

Vi setter tvert om stor pris på Vera Grønlund, som har frigjort seg fra enhver politisk og ideologisk bås, og fritt og frisk uttrykker sine meninger om enhver sak.

Uenig med henne? Ja, så absolutt. Mer enn en gang har vi vært sjokkert over hennes uttalelser om «Sovjet-paradisets», noe som også har satt mange av våre lesere i affekt. Likevel, — vi

gleder oss over de stormkast hun ofte er opphavskvinne til i bladets spalter. Også vi er fri og uavhengige.

Årsaken til alt oppstyr omkring Vera Grønlund?

Det gjelder selvsagt hennes parti: Frie Folkevalgte. Og i særdeleshet partiets nominasjonsmetoder, og det lages mange vittigheter over at telefonkatalogen er hennes viktigste hjelpemiddel i kampen for å sikre seg de beste kandidater.

— Dette er løgn, sier Vera Grønlund. — Partiets kandidater er foreslått og nominert av velgerne selv, og de som ikke ønsker å stå på listen har full anledning til å strøket sine navn. Hver kandidat får minst to henvendelser, og rikelig tid til å tenke seg om.

Hvorfor stiftet Vera Grønlund dette politiske partiet?

Til FOLK OG LAND forteller hun:

— I 1955 døde min mor. Noen måneder før hun døde sa hun plutselig en dag til meg: «Vet du at du er et redskap for Gud?» Det var litt pinlig. Jeg ville nødig såre min mor som var syk, men jeg ville være ærlig derfor svarte jeg: «Jeg tror ikke på Gud». Da sa hun, uten å bry seg om min innvendng: «Det gjør ikke noe. Gud kan godt bruke en som ikke tror på ham».

Flere ganger før hun døde gjentok hun at jeg var et red-

skap for Gud, men jeg tok ikke noen diskusjon om hva hun mente. Jeg forstod at det var noe hun ville jeg skulle gjøre, noe jeg hadde evner og krefter til å gjennomføre.

Det gikk over 15 år før jeg nevnte denne hendelsen til noen. Men av og til når jeg stod foran vanskelige valg, tenkte jeg på det og spurte meg selv: «Var det dette min mor ville jeg skulle gjøre?» Da jeg ble med på å stifte foreningen «We Shall Overcome», for psykiatriske klienter og deres venner, stilte jeg meg det samme spørsmål.

Helt fra jeg var barn hadde min mor fortalt meg om den urett som ofte rammer dem som er annerledes. Høyt begavete mennesker blir sperret inne på sykehus og holdes der i årevis, ja hele livet. Initiativet kan komme fra deres nærmeste som ikke godtar at et medlem av familien er annerledes, tenker annerledes. Min mor hadde sett dette i sin egen familie og jeg husker hun sa: «Det er ikke nødvendig å sperre dem inne. Noen må ta seg av dem, snakke med dem». Selv mente hun at hun, like meget som mange andre, kunne komme til å bli sperret inne. For hun hadde tanker som ikke var alminnelige. Hun så lenger enn de fleste, det var noe visjonært ved hele hennes vesen.

Like siden krigen, ja lenge før den tid, hadde jeg vært sterkt sosialt og politisk interessert. Jeg hadde levet med i den urett som tusener på tusener av annerle-

des tenkende nordmenn var blitt gjenstand for gjennom «landssvikoppgjøret». Jeg og alle mine søsken var medlem av NS. Mor var det ikke. Instinktivt følte hun vel at hun burde holde seg utenfor. Men hun hadde mange gode venner blant NS-medlemmer og gikk på møter i KRISTEN SAMLING. Hva hun har tenkt i årene etter krigen, da hun så hvordan «seirherrene» misbrukte sin makt, vet jeg ikke. Vi snakket lite om det. Hadde så evig nok med å forsøke å overleve. Men at det var uretten mot oss NS-medlemmer som var i sentrum for alle hennes tanker har jeg liten grunn til å tvile på.

I året 1970 møtte jeg en av min mors venner fra KRISTEN SAMLING. Denne damen fortalte meg meget om QUISLING og hans siste levetid. Bl.a. skal han ha sagt følgende: «Når vi menn ikke har klart å skape en bedre verden så må nu kvinnene ta fatt».

Jeg måtte uvilkårlig tenke på hva min mor hadde sagt 15 år tidligere og jeg kunne ikke unngå å se en sammenheng.

I dag kan jeg ikke si hva som har vært den sterkeste drivkraften hos meg: Min mors profetisks utsagn, Quislings ord til kvinnene eller min egen trang til å ta fatt. I alle fall begynte jeg fra den dagen å sette meg inn i politiske spørsmål, i lover og bestemmelser og jeg fikk en sterk følelse av at jeg skulle stifte et politisk parti.

Hvordan jeg kom på den tan-

ken vet jeg knapt selv, men jeg vet at jeg handlet ret. Det har også undret meg hvor klart jeg ser feil i politikken og hvor ufølsom jeg er overfor alle forsøk som har vært gjort på å skade meg og det parti jeg har stiftet. Min mor ville ha sagt at jeg er beskyttet av Gud. Selv mener jeg bare at det skyldes min rene samvittighet.

Høsten 1972 skjønte jeg at tiden var inne. Helt alene klarte jeg å skaffe over ett tusen velgere som var villige til å garantere for stiftelsen med sin underskrift. — Hvor jeg fant dem? Overalt. — På gaten, ved husbesøk, på byggeplasser, blant landbruksfolk og studenter.

Etter erfaringen med EF hadde jeg forstått hvor udemokratisk og farlig partipolitikken kan være når den gir et parti for stor makt. Vår viktigste oppgave ble derfor å AVSLØRE partipolitikken.

På det konstituerende møte ble det valgt et styre på 8 medlemmer og partiet fikk navnet: Kvinnenes Frie Folkevalgte. Nå har partiet skiftet navn til FRIE FOLKEVALGTE. Dvs.: Representantene skal ikke være bundet av partivedtak og fastlagte programmer, og de skal være foreslått og nominert av folket selv.

Prestisjekamp og snevre partinteresser må nå vike plassen for et helhetssyn som skal samle gode og rettferdige kvinner og menn fra hele landet, til de oppgaver som, tross alt, er felles for oss alle.

VEIT VI MEIR OM NAZISMEN?

Av HANS BERGO, Voss

Veit vi meir om Nasjonal Samling og nazismen etter programposten «I solkorsets tegn»?

Eg trur vi snart veit det som er verdt å vete: Det var mange svikarar. Men det var kanskje fleire idealistar som for vill? Og idealistane leid stor urett under landsvikaroppjøret. Det er tydelegare i dag enn då oppjøret gjekk for seg. Og eg meiner det var rett å gje denne gruppa litt oppreisning. Fordi: Ein ung mann går ikkje i krig av eigen fri vilje utan at han trur på den saka han vil kjempe for.

Ingen vil vel nekte for at det i 1940 var grunn til å tvile på om regjeringa som rømde landet nokon gong ville få fotfeste i Noreg. Mange såg det nok slik at det likaste vi kunne gjere, var å få ei best mogleg ordning i fellesskap med «Det stor-tyske rike». Dette var realistiske tankar ut frå tilhøva slik dei då var.

Ein må hugse: I 1940 var Russland i allianse med Tyskland og tilhøva på vestfronten var vel helst vonlause...

Ein må og sjå på tilhøva før 1940.

Og korleis var dei? ... I 30-åra bar gode AP-folk eit merke på trøyeslaget — «Det brukne gjevær», symbolet på brorskap og fred — med kommunismen?

Svært mange var unøgdde med AP-regjeringa sin utanrikspolitikk før 1940.

Dåverande utanriksminister Halvdan Koht fekk mange varsel om at tysk innvasjon i Noreg var i emning. Men Koht «kunne ikkje tru det»! Difor varsla han ikkje regjeringa. Difor mobiliserte ikkje regjeringa. Difor vart ikkje festningane bemanna. Men — «om Noreg kom med i krigen, så vona Koht at vi kom med på den rette sidal» ...

No ja, det er kanskje ikkje landssvik å vone, men det kan vere svik å ikkje handle i ei slik stund.

Regjeringa kom seg med nautda over Nordsjøen, og då fekk dei att både munn og mæle. Då kunne dei hisse norsk ungdom til gagnlaus motstand. Eg trur mange unge liv kunne vore spart om det hadde vore synt meir måtehald frå London i denne tida. Men lovnadane derifrå var store og sterke. Tenk berre på alle gromme lovnader til det norske folk og til norsk sjøfolk, til krigsseilarane. Kor mykje av lovnadane vart innfridde? ...

I 1940 visste vi lite om nazismen og nasjonalsocialistane sine mål. Vi visste ikkje om dødsleirane og jødeforfølgjingane. Vi hadde i alle fall inga visse om det.

Men vi visste kva Stalin stod for. Vi visste om forfølgjingane

i Russland, om lagnaden til dei baltiske landa, — vi visste om Finlandskrigen, om delinga av Polen og alliansen med Hitler, — vi visste mykje om Stalin, mindre om Hitler.

Her kan ein stille mange spørsmål:

Kvifor gjorde dei allierte det store knefallet for Stalin? Kva skjedde i Jalta? ... Har vi fått vete alt om Jalta-avtalen? Kvifor slepte dei allierte russen så langt mot vest?

Kva skjedde ved Arnheim? ...

Det har vore ei lett sak for dei allierte å gå saman med Tyskland og stogge russen lenge før dei nådde Vest-Europa. Litt kynisk kanskje. Men Stalin hadde gjort det same ved alliansen med Tyskland. Men om dei hadde gjort det, korleis hadde då tilstanden vore i Europa i dag? ...

Kan vi få dette analysert i nokre fjernsynsprogram?

Til slutt eit lite minne: Det var i krigens dagar. Eg var med å gjekk «borgarvakt». Vi skulle «vakte» ei stor jarnbanebru. Ein tyskar og ein nordmann gjekk saman. Då vi var toeine, sa tyskaran: «Likar du Quisling? ...» Eg svarte med ei motspørsmål: «Likar du Hitler? ...» Han svarte ikkje på det, men han sa: «Nordmenn vil ikkje kjempe saman med Tyskland, men når russen kjem, då må de kjempe. Og då må de kanskje kjempe åleine».

Eg har aldri kunne gløyme desse orda sagt av ein menig tysk soldat. Og eg har tenkt: Tenkte norsk ungdom som frivillig drog til østfronten på same måten? ...

Hans Bergo, Voss
«Dag og Tid», 9/4-81

FOLK og LAND

UAVHENGIG AVIS

Ansvarlig redaktør: Kåre Haugerud

FOLK OG LAND

Senhøstes fyller FOLK OG LAND 30 år.

Egentlig er avisen eldre, da den er en direkte etterfølger av lærer Nils Vikdals «Skolenytt» som startet opp i 1946, altså for 35 år siden, og den senere «8. mai».

Gjennom disse år har avisen vår båret mangt et tungt løft frem.

Den har søkt å skape lys og luft der tåken hang for svær. Den har forsvart og den har anklaget, den har slått på tromme og den har spilt sordin. Den har vært vårt artilleri i kampen for sannhet og rett, — vårt fremste våpen.

Mange tidsskrifter er bukket under i løpet av de 30 år FOLK OG LAND har utkommet. Til tross for statens pressestøtte og gode annonseinntekter har skyhøye produksjonsomkostninger tatt knekken på dem.

Fortsatt kjemper flere tidsskrifter mot bladdøden, og i kommende år vil vi oppleve at ansette aviser drar sine siste krampetreknings.

Det forteller litt om situasjonen på pressefronten.

FOLK OG LAND har overlevet.

Selv uten minste støtte fra staten, eller pengeinnsprøytninger fra de store riksannonsører, har vi holdt det gående i alle disse år.

Dette takket være våre inderlige trofaste abonnenter, og den lille stab av avisens medarbeidere som har sett det som en livsoppgave å få FOLK OG LAND ut hver måned.

Avisen vår står på egne ben. Selv om den arbeider hånd i hånd med Institutt for Norsk Okkupasjonshistorie er den et uavhengig organ, uten økonomisk hjelp fra institusjonen.

Slik må det være for en avis som fritt skal kunne hevde sine meninger, og slå ned ugraset der det finnes. Også innen egne områder.

Som «flaggskipet» i hele vår virksomhet er FOLK OG LAND uunnværlig, og det er ikke sterkt sagt, når vi hevder at kampen i fremtiden står og faller med avisen, talerøret utad som innad.

Derfor må det også fortone seg som en hovedoppgave for alle avisens venner å trygge den økonomisk, — og å gi den et solid grunnlag til å kunne fylle sin oppgave.

Vi er tidligere hørt når vi hvert halvår har sendt ut vår appell om støtte. La oss tro at leserne også denne gang vil etterkomme appellen.

At enhver fornyer sitt eget abonnement, skaffer oss nye abonnenter og dertil gjør sitt til at spaltene med «støtteannonser» fylles opp.

Artilleriet krever ammunisjon.

Innbetalingskort finner du innlagt i avisen.

Mitt er ditt

Mange sier at Kristus var den første sosialist.

Det er feil.

Kristus sa: Alt mitt er ditt.

Sosialisten sier: Ditt er mitt.

Plassér dine forsikringer gjennom

Bergs Assurance

autorisert konsulentfirma

Stortingsgt. 18, Oslo 1 — Telefon 41 37 30 linje 56.

TRYGGHET

OG

SIKKERHET

Vidkun Quisling og kristendommen

Av DAG MARKUS

Det tilkommer oss mennesker ikke å ransake hjerte og nyrer, som Skriften sier. Et menneskes gudsforhold er av høyst personlig karakter. «Eders liv er skjult med Kristus i Gud», sier apostelen Paulus. På den annen side kan man nok ha en formening om et menneskes forhold til det religiøse. Blant annet ut fra det som vedkommende selv har uttalt. I Maria Quislings «Dagbok» gis således en rekke utsagn fra hennes mann. I sin omtale av boken fremholdt «Vårt Land» at boken er verdt å lese, og den viser at prestesønnen var vel kjent med sin Bibel. Quislings religiøse bakgrunn var i prestehjemmet og kirken i Telemark. Hans far var, som kjent, prost og tilhørte den konservative eller rettroende fløy innen prestestanden. Av type var således Quisling en oppdragelseskristen. Den etiske side ved kristendommen har for ham vært den fremherskende. I vanlig menighetsliv har han neppe deltatt, men var meget opptatt av de religiøse spørsmål, og ikke minst de metafysiske. Hans religionsfilosofiske ideer følger ikke alltid den gjengse kirkelige anskuelse, skjønt han begrunner mange av sine tanker med Skriftens ord. Dette bærer hans universistiske tanker vitnesbyrd om. Quisling har utvilsomt gjennomgått en utvikling, fra barnetro, via selvstendig tenkning, og til en fordypelse og inderliggjørelse av troen. Ikke minst i hans senere år og under fengselsoppholdet.

Da Nasjonal Samlings program ble utformet falt det ham

naturlig at også kristendommen ble nevnt. Om «kristendommens grunnverdier vernes» sier han: «Meningen med denne programpost er at selve kristendommen i vårt folk skal vernes. NS' programpost gir den norske kirke garanti for at Guds ord skal forkynnes purt og rent og sakramentene forvaltes rettelig, likesom kirken skal ha rett til å drive sitt sosiale arbeid». Til emblem valgte man «Olavskorset», et gammelt kristent symbol i rødt og gull, forøvrig fremstilt på atskillige norske messehegler. Quisling hadde stor sans for norsk tradisjon, han fastholdt bestemt statskirkesystemet med alt hva det innebærer, som en tusenårig og grunnlovshjemlet orden. Dette kom sterkt til uttrykk i den såkalte kirkestriden under krigen, da majoriteten av presteskapet nedla sine embeter som statskirkelige embedsmenn. Quisling fremholdt at striden ikke var noen kirkestrid i egentlig mening, men «en ulovlig og ukristelig aksjon av politiserende prester og legfolk». Han kunne være ganske skarp i sin uttrykksform: «Kirkens biskoper og deres dystre følge har alltid søkt å nytte enhver anledning til å yppe strid med oss. Den ånd som har drevet dem like overfor oss, er i alle fall ikke Guds og Kristi ånd. Det er ikke kjærlighetens og forsonlighetens ånd, men hatets onde ånd, som Kristus lot sig nagle til korset for, for å få brakt ut av verden. I stedet for å lese opp falske hyrdebrev, burde prestene, hvis de virkelig er kristne og kjenner sin tid og sin

plikt, be i kirken om at Gud vil redde Norges folk fra bolsjevismens raseri. De burde mane folket til samhold og vakthold mot den gudløse bolsjevismen som åpner sitt fresende gap mot Europa og Norden».

Som man husker gikk det forlydende om at Quisling kunne tenke sig å trekke sig tilbake, for i stedet å bli sogneprest i sin fødebygd Fyresdal. Da han ble spurt om dette, hvordan han som militært utdannet og ikke teologisk, kunne tenke å bli prest, svarte han at han kjente den kristelige materie vel, ikke minst gjennom sin far. Forholder dette sig slik, forstår man at Quisling først og fremst la vekt på en prests åndelige forutsetning for geistlige gjøremål, og må da selv ha ment å være en kristen.

I et brev til sin hustru, gjengitt i «Dagboken», anmoder han henne om helt å overgi sig til Gud. Dette viser at han også har fattet det dypeste og vesentligste ved religion. I fengslet var evangeliene ham en kjær lesning. Evangeliens hovedtema, «Guds rike», var også det hans egne tanker samlet sig om. Et rike som skal fullføres ved Jesu Kristi gjenkomst. Summa summarum må man si at Quisling etterlot sig et kristent vitnesbyrd. Likeledes hans hustru. Hun tilhørte egentlig den gresk-ortodokse kirke og gikk bort i en trygg og fast tro. Et uttrykk for hennes innstilling var også at hun testamenterte meget til Oslo Indremisjonens arbeide.

Dag Markus

En fremstilling som alle bør kunne godta

Av ARILD HAMSUN

For første gang på over 35 år kom det en fremstilling i vårt sterkeste medium som alle parter bør kunne godta. Til i dag har det vært mest enveiskjøring, vår lovpriste ytringsfrihet har i liten grad omfattet de tidligere NS-medlemmene som har vært henvisst til sitt eget lille «menighetsblad» Folk og Land. Dette har naturligvis vært skadelig til begge sider og utdypet kløften. NS-folkene har hatt sin klagemur og seierherrene har dominert i massemedia. Det har vært for lite kommunikasjon mellom partene og for meget maling i sort og hvitt. «I solkorsets tegn» bidrar til å rette på dette.

Jeg hadde gjerne sett at de allierte og spesielt Churchills rolle i besettelsen av vårt land

var blitt mer inngående behandlet — den hadde stor betydning for endel menneskers holdning til de stridende parter i verdenskrigen — og hvis jeg først skal pirke på et og annet: Hva hadde f. eks. en figur ved navn Elden å gjøre i programmet? Han er ikke representativ for NS, han er bare representativ for seg selv. På den andre siden skal Ringnes og hans team krediteres for at vi denne gang slapp en rekke av Tordenskiolds soldater til forsvar for tvilsom historietolkning og jus.

Nå vil et følelsesladet, kontroversielt tema som dette fremkalle de forskjelligste reaksjoner — avhengig av øynene som ser. De

retthaveriske på begge sider hadde mindre å hente, og endel spørsmål ble hengende i luften. Kapitulerte Norge 10. juni 1940? Osv. Slik beretningen var lagt opp og serien gjennomført, måtte spørsmålene bli flere en svarene.

Haagen Ringnes har uttalt i et intervju at «I solkorsets tegn» er ment som korrektiv til tidligere gjengs oppfatning. Det er blitt en teknisk stram fremvisning uten den store, utvendige dramatik og med nøkterne overganger og kommentarer av en rutinert og dyktig programleder. På en lavmælt måte et solid dokumentarisk arbeid som vil sette spor.

Arild Hamsun
«Agerposten» 21.4.81

Professor Olav Riste har funnet opplysninger i britiske arkiver om det russiske, diplomatiske fremstøt om Svalbard og Bjørnøya den siste krigsvinteren 1944/45. Opplysningene stemmer godt, etter min erindring, med dem som jeg som tidligere Moskva-ambassadør (1954—58) fikk ta del i før tiltredelsen.

Ifølge Aftenpostens referat av professor Ristes foredrag 24. mai i Vitenskapsakademiet var avdøde utenriksminister Lange selv forbauset over at hans forgjenger i utenriksministerstillingen Trygve Lie, dengang medlem av London-regjeringen, kunne gå så langt som han gjorde på den to-sidige forhandlingsveien i Svalbard-saken. At professor Riste også setter et spørsmål ved den norske handlemåten i 1944/45, er helt rimelig og riktig. For som tiltredende ambassadør i 1954, syntes jeg som Lange, og nu Riste, at Lies og Ambassadør Andvords håndtering av det russiske fremstøt før krigsslutt 1944/45 var uheldig og farlig. (Ballen ble imidlertid lagt klart død av Lange og de konstitusjonelle organer i Oslo allerede i 1947).

Nu når professor Riste er kommet tilbake til saken på grunnlag av opplysningene i London, kan det være grunn, også for meg som tidligere norsk utenriks-tjenestemann å utfylle noen av professor Ristes opplys-

ninger fra London.

Utenriksminister Trygve Lie og justisminister Terje Wold reiste til Moskva via Stockholm i 1944 (såvidt jeg husker i november) med den hovedoppgave å få en avtale om den russiske besettelse og senere tilbaketrekning fra de befrikkede norske områder i Finnmark. På den tid var jeg legasjonssekretær i Stockholm.

Oppdraget var viktig, nødvendig og slett ikke problemfritt, men stort sett var resultatet godt. For russisk tilbaketrekning fra det befrikkede Finnmark var ingen opplagt sak, sett fra russisk side. Og så gjaldt det for norske myndigheter i det befrikkede Finnmark å få etablert et noenlunde friksjonsfritt samarbeide med de russiske militære styrker. Under krigsforhold kan meget og uforklarlig skje. Til dette hører oppbringelsen av et norsk fartøy i den frigjorte Varangerfjorden vinteren 1945, interneringen i en havn på Fiskerhalvøya og forhør av vår fylkesmann Gabrielsen og

ca. 20 andre nordmenn. De ble etterhvert gitt fri og fikk reise tilbake. Men sistemann, styrmann Meier fra Bergen kom ikke tilbake. Som ambassadør i Moskva ti år senere forsøkte jeg forgjeves å oppspore ham. Uten sammenligning forøvrig, minnes jeg svensken Raul Wallenbergs forsvinning i Ungarn.

Men tilbake til Lies og Wolds besøk i Moskva høsten 1944.

Som et kuriosum og som et tegn på den avslappede atmosfære under diskusjonene med Molotov i Kreml, kan jeg nevne at sistnevnte bragte Knut Hamsuns skjebne etter krigen på bane (Hamsun var meget lest i Russland).

Helt til slutt kom overraskelsen etter innkallelse til et sent kveldsmøte (Stalin og dermed hans nærmeste var nattarbeidere). Burde ikke Norge og Sovjetunionen ta seg av forsvaret av Svalbard??

Efter min oppfatning var dette en typisk russisk diplomatisk mark-kryper. Men kald-dusjen

gjorde Lie og ambassadør Andvord usikre og engstelige. Og så begynte forhandlingene mellom lille-bror og store-bror i stillhet.

Med et snev av etterpåklokskap vil jeg si at det riktige i den foreliggende situasjon hadde vært straks å henvise til Svalbardtraktatens klare nøytralitetsbestemmelser, og fremfor alt at traktaten hadde mange medunderskrivere (også England, Frankrike og Italia) og dermed interessenter.

Professor Ristes opplysninger fra de offentliggjorte britiske arkiver, ser jeg ikke grunn til å kommentere her. På ett punkt mener jeg imidlertid å kunne bidra med en betraktning av verdi.

Professor Riste synes det er klart at Molotov lot Svalbard-saken hvile noen år, når det var lyktes å få den norske London-regjeringen omtrent dit han ville allerede før krigsslutt i 1945. Hvorfor denne diplomatiske pause?

Russisk tankegang er ofte for-

skjellig fra vår. Forskjellighetene har ikke alltid med ideologi å gjøre. Ta fysikk og sjakk. Har tilfeldigheter gjort at russere er så langt fremme her?

Opprettelsen av «den sosialistiske leir» — en annen form for «le cordon sanitaire» etter første Verdenskrig — må ha vært planlagt lenge før Jalta-konferansen i 1945. Militært ble den realisert ved den russiske fremrykning og besettelse av Østeuropa før krigsslutt. Men formelt ble den ikke opprettet før de første etterkrigsår hadde vist at «samarbeidet» i krigsalliansen var gått definitivt i stå. (Churchills Fulton-tale i 1946 har ofte vært karakterisert som vendepunktet.) Det var først da splittelsen var klar at Molotov tok Svalbard-saken opp igjen, denne gang med Lange i Paris i 1947.

Inkorporeringen av Øst-Tyskland, Romania og Polen i den sosialistiske leir, måtte være et langt viktigere mål for russisk utenrikspolitikk enn en løsning av Svalbardspørsmålet. Der var man jo allerede kommet ganske langt i praksis. Den formelle løsning av Svalbardspørsmålet fikk ikke forstyrre og vanskeliggjøre opprettelsen av det vi kaller Øst-blokken. Dessuten: Det var kanskje litt usikkert hvordan det gikk eller burde gå når eksilregjeringen kom hjem fra London.

(Forts. side 5)

Per Spellemann:

CALIGULA

som har gledet avisens lesere med epistler i noen nummer av bladet, meddeler at et forskningsarbeide i sydlige land nu tvinger ham til å ta en midlertidig pause. At han skal ta opphold i en av Europas eldste byer, kommer forhåpentligvis — senere — til å fremgå at de emner han tar opp. I hans fravær ønsker vi en av avisens tidligere medarbeidere velkommen tilbake: Per Spellemann. Som navnet antyder, er han fortsatt å finne blant våre utøvende kunstnere.

Red.

Det var en tid da man holdt renslighet i høy fredagsære, Humoren beskikket sitt hus med såpe og vann. Vinduene var til å se gjennom med stolthet.

Forhåpentligvis er det fremdeles slik, selv om en herlig og gammeldags omgang med bømte og kost sikkert ikke lar seg presse inn i de 2½ timer man har regnet ut at det koster i tid å holde en moderne leilighet i full orden.

Nei, det er ikke stas å være hjemmehusmor lenger. Alt er blitt så arbeidsbesparende at mor har fått tid til å knurre. Så knurrer vi litt alle sammen, og trives antakelig med det.

For et par år siden kunne man lese en statistikk over forbruket av sepe i de forskjellige land, og man må gå ut fra at dette gav en forholdsvis pålitelig indikasjon på hvordan det stod til med rensligheten i ulike land. I alle fall i det år statistikken gjaldt. Tar jeg ikke meget erindringsfeil, lå USA høyt opp. Der ble det tydeligvis vasket opp så såpen skvatt, endog før Watergate.

Tyskland, renslighetens loven- de land fra gammelt, klemte seg skamfullt sammen under det rene gjennomsnitt, men hadde da noen land under seg på listen.

Blant dem var Norge, hvis da ikke trykkfeilsdjevlen spilte meg et stygt puss.

Nu kan jo renslighet være så mangt, men det later altså også til at den kan overdrives. Går man ut blant folk er det unektelig meget av hvert som fortsatt kan rive en i nesene. Det kan ofte virke som om ganske mange holder seg unna det i alle fall ukentlige bad. Det er fortsatt mange som sta hevder at hvis man bader FOR ofte, tar hud og edle organer uopprettelig skade.

Det er på en måte godtatt at mannfolk SKAL lukte bikkje og gammel svette, men denne aksept gjør ikke odøren mindre generende for andre.

Om kvinner vil jeg ikke tale,

men hvis de i tillegg til åpenbar renslighet også tillater seg noen splash fremmedartet eau de cologne er det ofte nær ved at de blir klassifisert i ervervsgruppen verdens eldste yrke.

Den krampaktighet man møter på renslighetens fremste fronter, kunne det kanskje allikevel være mest hensiktsmessig å la ligge, om den ikke utløste såvel privat som politisk aggressivitet. To unge på en trikk i Oslo nylig stenet eksempelvis nylig med øynene en propert kledd kvinne som duftet diskret parfyme, og da de dro seg opp av setet for å slepe seg til universitetet, kom det hvesende: OVERKLASSE-MÆGGE.

Damen tok det pent, men fliret i enkelte ansikter viste at lysten til å si noe hadde vært til stede også hos andre enn de to unge. Damen måtte endelig ikke tro at hun var noe, selv om hun altså virket nyvasket og duftet parfyme. At hun tilfeldigvis også var yrkeskvinne hører ikke historien til.

Nei, det er helst en annen form for urenslighet jeg mer har i tankene på en renslighetens dag. Og siden de nevnte ungdommer hørte til studentgruppen — uten på noen måte å være representative for dennes flertall — kunne det være fristende å

bli et øyeblikk i universitetsmiljøet. For sikkerhets skyld flytter man seg da for et øyeblikk til Danmark, hvor det i den seneste tid er blitt påvist at det råder ren korrupsjon enkelte steder og i enkelte forbindelser. Stillinger og stipendier gis bort på politisk grunnlag.

Slik er det selvfølgelig ikke her, men kanskje husker vi eksemplene for en stund siden, da samtlige fikk samme karakter, det gjennomsnitt som tydeligvis gjaldt for gruppen som helhet. Det kunne virke usolidarisk at noen var bedre enn de øvrige.

Korrupsjon er et stygt ord, men det hender like fullt at det melder seg. I visse bransjer er et begrep som returprovisjon ikke ukjent, at en ansatt får provisjon fra leverandøren på de varer eller tjenester han eller hun bestiller på sitt firmas vegne.

Kanskje skulle man også ta med velviljens renslighet, den vi kan falle for når f. eks. en arbeidsgiver ringer oss og ber om personlige opplysninger om et menneske vi kjenner. Da kan det nok hende at vi langt fra kommer frem med alt vi vet eller mener, og vi forsøker å trøste oss med at vi handler i nestekjærlighetens interesse. Er det her tale om kjærlighet, er det imidlertid i høyeste grad i egenkjærlighetens

ærend vi er ute og går. Vi vil ganske enkelt ikke komme opp i kjedeligheter, risikere å møte uvennlighet fordi vi har ment eller sagt et eller annet.

Og her er vi kanskje ved siste og det farligste punkt, at vi for vår bekvemmelighets skyld, i redsel for — som det heter — «å bli blandet opp i noe» overser at barn mobbes til de i verste fall blir så desperate at de tar livet av seg, at folk trakasserer, at gamle mennesker blir ranet. Naturligvis: Det kan være farlig å gripe inn. En drosjesjåfør i Oslo som ble ranet av en ungdomsgjeng våget ikke anmelde forholdet til politiet. En som gikk til politiet og anmeldte et annet forhold, fikk dekkene på bilen sin skåret opp.

Det var en tid da det var renslig og anstendig å holde seg på siden av dagliglivets fortredeligheter. Vi lever idag i et samfunn hvor voldsbølger ikke ser ut til å avta, hvor aggressive tendenser gjør seg mer og mer gjeldende. Skulle man i fredagsrengjøringens tegn be om at noe huskes, må det være det gamle at vi ikke kan vente mer renslighet av andre enn vi er villige til å utvise selv, hvor lite hyggelig eller bekvemt det enn kan være i øyeblikket.

Om renslighet

Begrepet «NAZIST»

Ordet «nazist» har i den siste tid med største iver i presse og andre massemedia vært knyttet til en rekke begivenheter her hjemme.

Noen forskrudde ungdommer begikk våpentyverier, og to andre ble kaldt myrdet. Omtrent samtidig var TV-serien «I solkorset tegn» blitt annonsert. I tilknytning til disse begivenheter ble ordet «nazist» flittig brukt i presse, radio og TV.

Det synes som om ordet ukritisk er blitt et slags samlebegrep på alt som er stygt og vondt i verden.

Massemedia later til bevisst å bruke betegnelsen for å markere at nu er selveste styggedommen ute og går. Om det senere skulle vise seg at omtalte personers handlinger så langt fra var motivert ut fra politisk ideologi, så spilte ikke det noen rolle. Handlingene var onde, altså var de nazistiske, hvilket skulle bevises.

Det har liksom vært akseptert at betegnelsen kunne anvendes i generelle vendinger om alle

som avvek eller avviker fra den — av establishmentet — godhetsstemplede mennesketype.

Således har dessverre også folk på hele den sosiale rangstige — gjennom påvirkning av presse og øvrige massemedia — blitt innpodet og forledet til å tro at alle som i sin tid her i landet ble medlemmer av Nasjonal Samling var dårlige mennesker og automatisk hadde kvalifisert seg til å bli stemplet «nazist» som i den forgangne tid nærmest har vært å betrakte som spedalsk.

Men allerede etter to episoder av TV-serien «I solkorsets tegn» er det en forandring å spore på grasrotplan i den individuelle tankevirksomhet. Både gammel og ung ser ut til å være lettere sjokk-skadet når det nu i serien kommer frem, og man blir gitt forståelsen av at det i Nasjonal Samlings rekke befant seg tilsynvis av hederlige, samfunnsbevisste og fedrelandssinnede menn og kvinner og ungdom som aldri kunne tenke seg å begå en forbrytelse, langt mindre landsforræderi.

Tvert imot får man jo høre at de som egentlig sviktet da det gjaldt var de lovlige myndigheter og deres representanter som alle stod utenfor Nasjonal Samlings rekke.

Dette må, etter min mening, gi støtet til at våre massemedia for fremtiden bør omgås sjablonbetegnelsen «nazist» med noe større varsomhet enn hittil. Følgelig bør også tidligere NS-medlemmers handlinger bedømmes ut fra om den enkeltes motiver var hederlige i forsøk på å gjøre en god gjerning for sitt folk i en vanskelig tid.

Det ville være det norske folk mer verdig om det etter TV-serien ble slutt på massetoskeskapen med kritikkkløst å anse tidligere NS-folk som det onde opphav til nutidens terrorister, dobbeltmordere og ukontrollerte ungdomsbanner, for det stemmer øyensynlig ikke lenger med kjennsgjeringene.

Aa.-H. Berg
i «Morgenbladet»

DEN EVIGE HETS

Som forsvar for at rettsoppgjøret etter krigen var så omfattende, ble det dengang fra offisielt hold sagt at når straffen var sonet, skulle de dømt *tilbake til samfunnet*.

Men det er en del mennesker som mener de har rett til å forlenge straffen i det uendelige. Om de visste hvor mange uskyldige barn og barnebarn de straffer med sin fornyede hets, ville de kanskje besinne seg idag, 36 år etter krigen.

Max Manus forteller at han og hans venner tar avstand fra den hets som drives nå om dagen.

Da jeg etter fengselsoppholdet kom ut i friheten, var det ingen som turde gi meg en jobb. Derfor oppsøkte jeg Max Manus, hvis bøker jeg hadde lest. Han ba om å få se mine domspremier. Derefter spurte han sine medarbeidere i firmaet, som alle hadde vært aktive i Shetlandsgjengen eller Oslo-gjengen. De mente, som Max Manus, at når dommen var sonet, skulle det være opp og avgjort. Jeg ble ansatt og invitert til firmaets julefest sammen med min kone — og alle var meget hyggelige mot oss.

Stort sett har det vist seg at de som selv gjorde en aktiv innsats under krigen, er de første til å rekke hånden frem.

Det er vel ikke nødvendig at hundre mennesker skriver i avisene at der bør kommet et nytt TV-program som viser hva en ut-gruppe nazister gjorde under krigen? Vi har til overmål fått

Hvem skal tilgis?

Av ROLF de CASPARY

Med forundring har jeg lest arbeiderbladet i dag. Så mange motstridende meninger 36 år etter krigen, av forholdsvis kjente menn. Kan man da fremdeles tro at landssvikoppgjøret var rettfærdig? Dette burde vekke til ettertanke. Etter krigen var man så følelsesladet at man ikke kunne dømme rettfærdig, og hvis det ble gjort kunne folk ta skjeen i sin egen hånd, og det ville bli enda verre. Etter hvert ble dommene mildere, for man begynte å se klarere ettersom tiden gikk.

Jeg synes det er underlig at Per Hansson forveksler rettfærdighetssans med nazisympati. Jeg sympatiserer ikke mer med NS enn andre, men reagerer overfor urettferdighet. Endelig lot NRK NS-folk få lov til å uttale seg, så kom da sjansen endelig til dem til å rette på en masse misforståelser og feiloppfatninger, og dette blir altså kritisert, fordi programmet ikke var slik som enkelte ønsket seg.

Til tross for mulige svakheter synes jeg dette programmet var meget godt, og høyst aktuelt. Det var snakk om tilgivelse, men jeg vil stille et spørsmål. Hvem skal tilgis, de dømt eller de som dømt dem? Tenk litt over dette.

ROLF de CASPARY
(Arb.bladet)

høre og se det på skjermen tidligere.

Walter Fyrst
(Aftenposten 8.4.-81)

Svalbardtrakta . . .

(Forts. fra side 4)

I Polen f.eks. var Lublin-regjeringen etablert omkring den Moskvatro del av det polske kommunistparti i motsetning til den polske eksilregjering under Mikolajtyk i London.

Forklaringen til den russiske passivitet i Svalbardsaken like etter krigsslutt, har derfor kanskje vært at den norske London-regjering hadde knyttet konkretiseringen av sine innrømmelser på diplomatisk vei til formell godkjennelse av de folkevalgte, konstitusjonelle organer (i dette tilfelle Stortinget) etter hjemkomsten. Det vil si: Full offentlighet og debatt om saken, og innsigelsesmulighet for andre signatmakter av Svalbard-traktaten.

Moral: Lille-bror må være forsiktig i internasjonalt farvann.

ET STED Å BO

En av Folk og Lands abonnenter, herre, 44 år, ønsker et sted å bo, Asker, Bærum eller Oslo. Hybel eller hybelleilighet. Har referanser. Eksp. anv.

SAMARBEIDSPARTNER

Har De en god forretningsidé? Jeg finansier opplegget.
Bill. mrk.: «Oslo eller Sørlandet»

BEKJENTSKAP

Mann, 37 år, 197 cm høy, søker bekjentskap med sympatisk nasjonalsinnet kvinne mellom 25—37 år. Trives i skog og mark og røker ikke.

Bill. mrk.: «ALVORLIG MENT»

BOKTJENESTEN

Bestilling gjennom BOKTJENESTEN, postboks 924 Sentrum, Oslo 1. Forskuddsbetalt, skjer forsendelsen portofritt. Ellers tillegges porto og oppkravsgebyr.

.... eks. Olaus Ulven: Lange skygger	kr. 25,-
.... » Trygve Engen: Jeg er ingen landssviker	» 25,-
.... » Håkon Meyer: Et annet syn	» 25,-
.... » Forbundet: § 104. Mere lys over rettsoppgjøret	» 10,-
.... » Justus Vericultur: Den norske kapitulasjon	» 10,-
.... » Forbundet: Gi oss rettsstaten tilbake	» 5,-
.... » A. E. Hedem: Quo Vadis Norvegia	» 25,-
.... » Harald Franklin Knudsen: I was Quisling's Secretary ..	» 50,-
.... » Universitetsforlaget: Fra Idé til dom. Noen trekk fra utviklingen av Nasjonal Samling	» 45,-
.... » Svein Blindheim: Nordmenn under Hitlers fane	» 50,-
.... » Frode Halle: Fra Finland til Kaukasus	» 45,-
.... » Svein Halse: I forreste linje	» 45,-
.... » Odd Melsom: På nasjonal uriaspost	» 65,-
.... » — » — Nasjonal Samling og fagorganisasjonen ..	» 80,-
.... » — » — Fra kirke- og kulturkampen under okkupasjonen	» 85,-
.... » Arne Tellefsen: Når forsvaret forfaller	» 20,-
.... » O. Hedalen: Er det begått en skammelig urett mot en hel del av våre gode landsmenn	» 5,-
.... » Inst. för Offentlig och Internationell Rätt: Den norske rättsutvalget	» 45,-
.... » Kai Normann: Laubærkransen	» 5,-
.... » K. D. Normann: Noen erindringer fra tiden omkring Vidkun Quislings siste dager	» 5,-
.... » Erik Haaest: Udyr — eller hvad?	» 15,-
.... » Berner Hansen: Mannen bak søylen (om professor Wilhelm Rasmussen)	» 78,-
.... » Adolf Hoel: Universitetet under okkupasjonen	» 45,-
.... » Erling Ueland: Kommentarer til Alex Johnsons: Berggrav ..	» 30,-
.... » Gary Allen: Ingen tør kalde det sammensvergelse	» 48,-
.... » Ben Esper: TSJERKASSY. En norsk ambulanseskjørerers opplevelser på østfronten 1943—44	» 88,-

NAVN:

ADRESSE:

POSTNR./STED:

Ved betaling: Postgirokonto nr. 5 15 46 38. Bankgiro nr. 8041.07.03452, sjekk, kontanter eller gjerne frimerker.

Fredsraketter på Kola

Man vet aldri om meningen er at Arbeiderpartiets ungdomsorganisasjon, AUF, skal tas på ramme alvor. Livet blir lettere om man ikke gjør det. På den annen side forsikrer Arbeiderpartiet selv at partiet henter sine fremtidige ledere derfra. Arbeiderpartiet kan altså komme til å se ut i morgen som AUF gjør i dag.

Og da ser det ganske alvorlig ut.

Nå sist har formannen i AUF, Egil Knutsen, uttalt seg om nordisk atomfri sone. Han har følgende å si:

«En atomfri sone i nordisk område kan selvsagt ikke inkludere Kola-halvøya. Kola-halvøya er av helt avgjørende betydning i den strategiske balansen mellom supermaktene, og soneforslaget kan aldri medføre at en slik balanse forrykkes.»

Hva er det han sier?

Norge må ikke, skal ikke, kan ikke forlange av Moskva at Sovjet fjerner noenting av sitt atomvåpen-arsenal fra Kola, Og hvorfor ikke? Fordi russerne ikke vil gå med på det?

Nei, fordi Kola-rakettene så langt man kan forstå AUF's formann er der i fredens tjeneste. De er av «avgjørende betydning» for «balansen» mellom «supermaktene». Og et forslag om en nordisk atomfri sone kan «aldri medføre at en slik balanse forrykkes».

Hvis Sovjet altså hadde hatt færre atomraketter enn de har, og ikke hadde dem så tett opp til norskegrensen, da ville det ikke vært «balanse» i tingene. Sovjets Kola-raketter er til for å hindre at vi og verden blir truet av en styrkeforskyvning i amerikansk favør.

Atomrakettene på Kola er m. a.o. en god ting for Norge så langt man da kan følge AUF-formannens tankegang.

Den er ganske nifs. Og etter de siste måneders forvirrede sonedebatt i Arbeiderpartiet — som statsministeren nå nekter å svare på spørsmål om — går det ikke lenger an å hevde at AUF har monopol på urimelighetene. Arbeiderpartiet er begynt å se ut som sin ungdomsorganisasjon allerede i dag. («Morgenbladet»)

Gro og gromguten hennar

Vyrde bladstyrar!

Den fyrste mai d.å. hørte eg på både statsminister og leiar i Arbeiderpartiet Gro og gromguten hennar, Einar Førde, som er nestleiar i same parti. Noko som forundrar meg, er at begge som har kvar to av dei viktigaste ombod i Noreg, har tid til å reise landet rundt og halde politisk preik. Enten har dei ikkje noko å gjera i stillingane deira eller også er det sinekyreombod, så dei har tenerar som gjer arbeidet for dei. Det er skamlaut å bruke skattebetaleranes pengar til slikt. Kor lenge skal me finna oss i slikt?

Eg har alle dagar hatt ei kjensle av å høyre til i arbeiarørsla. Men vart kvalm og vonbroten av skrytet hennar Gro. AP hadde alle dagar vore den store politiske vegbrøytaren. Alle dei andre berre dilta etter i fotefara åt AP, eller hang på som møkka på kalverova.

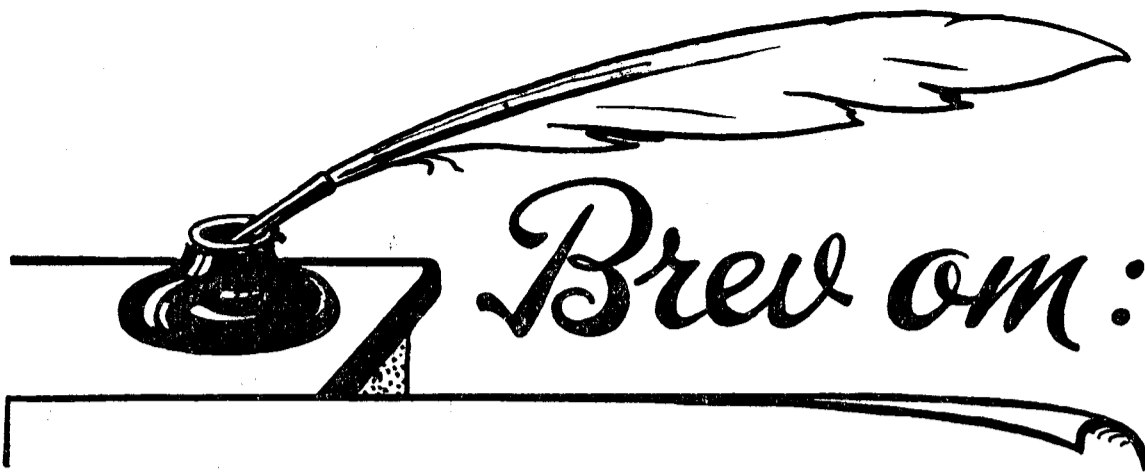
Ho nemnde den dugleiken som partiet hennar hadde vist med omsyn til å halde ei god sysselsetting, men ikkje eit ord om at det var NORDSJØOLJA som hadde gjort det mogeleg.

Ho tala under slagordet: *Arbeid for alle*, men eg lurar på om ikkje eit anna parti som er svært forakta hadde dette for omlag 40 år sidan, og da heite det «Rett og plikt til arbeid for enhver».

Dette må vera sjølvsgagt i eit-kvart kultursamfunn.

Ho nemnte ikkje med eit ord nokko av den store statsgjelda vår, og den rekord som er satt under deira styre. Rekna etter folketalet er Noreg det land som ligger så nokonlunde på toppen i gjeld, og skatebetalerane i Noreg er gjort til slaver under den internasjonale storfianans.

Alver Grotvin



Så var det Frankrike denne gang . . .

I den siste tiden har det vært umulig og ofte uønsket å svare på alt som har kommet på trykk i forbindelse med min ringe person. «G.P.» får være en unntagelse, siden han/hun skriver så saklig i «vår egen» avis (aprilnr.). (Tenk så hyggelig det ville være om alle kunne stå frem ved navn . . . !)

Uttalelsene du mener er uriktige, sto altså i et intervju Drammens Tidende hadde med meg, og som senere ble gjengitt i Folk og Land. Jeg vil gjenta setningen du sikter til « . . . franskmennene som virkelig hadde fått føle hvordan det var å være okkupert av en fremmed nasjon, hadde mistet tusenvis av sine, byer som var totalt utsluttet av tyskerne, de aksepterte meg, pariaen.»

Om fremstillingen kanskje er litt klosset, kan jeg fremdeles ikke finne en ting som er direkte feil. Kun en unnlatesessynd, nemlig den at jeg ikke har lagt tilstrekkelig vekt på de alliertes medvirken i ødeleggelsene.

Min mening var å vise forskjellen fra Norge hvor de fleste ikke ante hva krig var — bare skrek høyt over hvor fælt vi hadde hatt det, — og et land som hadde følt den på kroppen, besatt av erkefienden.

Å sværte tyskerne ytterligere

går vel ikke an, mesteparten og mer til er forlenget sagt og repetert «ad nauseum». Dog, når det gjelder «byer som ble totalt utsluttet av tyskerne» holder det med et navn hva Frankrike angår: Oradour sur Glane. Hva som hendte der kan du jo selv finne ut om du har glemt det.

Havnebyene du nevner, (jeg antar det i første rekke er Le Havre og Caen du sikter til) var hauger av ruiner, selv om det er riktig som du sier at det var de allierte som var skyldige i mesteparten av ødeleggelsene etter bombingene i september 1944.

Men det forhindrer ikke at de første bombene ble kastet av tyskerne i mai 1939 selv om «bare» noen hundre menneskeliv gikk tapt i den forbindelse, og at det var tyske fly som svepte over landeveiene og pepret den flyktende befolkningen under exoden.

For å være helt korrekt, må jeg da tilføye at det befant seg franske soldater på flukt overalt, tildels blandet sammen med de sivile.

Jeg synes det er flisespikkeri å diskutere hvem av partene var verst. Det var en krig på liv og død, og grusomheter ble begått på begge sider, det må vi bare avfinne oss med.

Faktum er i alle fall at Frankrike led adskillig mer enn oss under krigen og den påfølgende okkupasjon.

Min påstand om at jeg ble akseptert står jeg ved. Jeg kom ikke til en fransk familie i en vanlig «au pair» situasjon. Om noen hadde forsøkt å holde min «skumle fortid» hemmelig, så var jeg i stand til å berette om den selv. Jeg hadde mange forskjellige jobber, studerte ved Sorbonne, og kom i kontakt med folk fra alle samfunnslag, fra studenter og arbeidere til høyadelsfamilier.

Mange av mine venner hadde arbeidet i «le maquis» — motstandsbevegelsen, vært i krigsfangenskap eller sittet i konsentrasjonsleire.

I mange år bodde jeg i Frankrike men fikk aldri unngjelde for «min tro». Vi diskuterte heftig, det er så, men det gikk på sak, aldri på person. Det kommer kanskje av at franskmennene er mere åpne for diskusjon enn vi er. Gjennom sin lange blodige historie har de lært bedre enn oss at ingenting er helt sort eller hvitt.

Muligens var jeg heldig, siden du øyensynlig har opplevet noe annet.

En ting til slutt. Du sier: «Det er vel ikke riktig av Folk og

Land og spre ytterligere opplysninger som sværter tyskerne». — Jeg vil gå så langt som å si at Folk og Land bør spre minst mulig uriktige opplysninger uansett. Det gavner ingen. Det er sannheten som skal frem, selv om den ikke alltid er i vår smak.

Elisabeth Skogen

Sprøyt

Vedlagt følger utklipp av Familien for 5. mai 1981 nr. 10. Eg er i tvil om det er rett det som står i denne boka. Eg har då verkeleg lese at aula-brannen vart på-sett av operasangaren Svein Bruun, — etter ordre frå professor Schjelderup. Og at «gode nordmenn» no etterat «freden braut laus» ville setja skulda for brannen på professor Adolf Hoel.

Elles so kan eg lite forstå at Familien som er eit kristeleg vekeblad, — og skal vitna for sanninga, — kan annelda ei bok som sannsynlegvis ikkje er noko anna enn oppdikt og sprøyt.

K. Hordaland

SVAR: Se side 1. SVEIN BRUUN har forøvrig fått Kongens fortjenestemedalje. RED.

Fascisme

Herr redaktør!

For en tid tilbake spurte jeg min lærer hva ordet fascist egentlig betydde. Han kunne ikke svare på det.

Vil redaktøren fortelle meg det? 16 år

SVAR: FASCIST — FACISME stammer fra oldtidens Roma, der «Liktorene» (rettstjenerne) fulgte etter de høyere embetsmenn og bar «FASCES» (d.v.s. risknipper) i hendene.

Antall liktorer rettet seg etter embetsmannens rang, således hadde diktatoren 24, en pretor (leder av den sivile rettspleie) bare 6. Red.

MANEDENS «PERNILLE»:

MOT ALLE VINDAR

Det slo meg da jeg forleden aften satt og så på den australske fjernsynsserien, som i norsk versjon heter «Mot alle vindar», at deportasjon også var noe som var påtenkt medlemmer av Nasjonal Samling med familie etter krigen. Bjørnøya var stedet. Hele prosjektet strandet kanskje på det faktum at det vel ville ha vært vanskelig å underbringe hundretusener der. Dessuten ville de, deportert, ikke ha fått føle den evige fordømmelse, den som aviser fortsatt spy ut over dem etter å ha holdt det gående i trettiseks år. Eller kanskje det er riktignok å si i 36 år å 365 dager, skuddårene ikke medregnet.

Jeg tilbrakte min fjerde ferieuke på Universitetsbiblioteket. Jeg har tilstrekkelig bevis for det jeg skri-

ver ovenfor. Dag ut, dag inn, uke etter uke, måned på måned i alle de trettiseks år angripes de fordømte. Med straffen sonet bak seg skulle jo samfunnet gi dem menneskerettigheter tilbake og full medborgerlighet. Det er imidlertid stor forskjell på Benny Askevold og et forhenværende medlem av Nasjonal Samling. Førstnevnte stjal bare. Sistnevnte forsøkte å redde stumpene av Norge gjennom en okkupasjon.

Så hendte det at disse fordømte en gang kom til ordet, slik at noen få av dem fikk fortelle sine beveggrunner, tanker og forestillinger. Så hyles det opp om nye serier som kan lukke munnen på dem for alltid, slik at disse, som sto fram heller ikke noensinde mer tør. Det er

bare å gå til UB, klippe uavbrutt dag og natt og trykke om igjen, de titusener innlegg mot dette ene.

Norge går hårdt ut mot Apartheid i Sydafrika. Her hersker ikke like rett for alle, hvite har rett, svarte ikke. Men samme Norge synes ikke å være klar over at de har svertet landsmenn i trettiseks år, slik at disse også er svarte, en svart minoritet, en undertrykt minoritet. Og jeg kan ikke se noen forskjell på om det er en majoritet eller minoritet som undertrykkes. Noe slikt kan jeg ikke finne i menneskerettighetserklæringen. Men kanskje den ikke gjelder for hvite svarte, eller gjennomsvertede.

Denne minoritet forføyer over en månedsavis, mot seg har den fem hundre eller mer med stats-

støtte. Selv sverten betales av de svertedes ekstraskillinger.

Men disse menneskene må jo representere noe, og ha vært noe, som, på tross av den offisielle og halvoffisielle trakassering, har klart å bringe det til noe etter at benene ble slått under dem. På bar bakke tok de fleste fatt igjen, og har ikke ligget samfunnet til byrde. Det eneste de har forlangt er ikke å bli forfulgt mer.

Og her kommer jeg igjen tilbake til deportasjon og Bjørnøya. Kanskje det var derfor man skrulla deportasjonsplanene. Det var ikke store brotsverk de hadde begått som ble sendt til Australia, og der bygget opp en ny stat. Den kriminelle straffelov kom også ytterst sjelden til anvendelse overfor

medlemmer av Nasjonal Samling stilt for de særdomstoler som kaltes for domstoler i landssviksaker.

Montro ikke disse, deportert, ville ha bygget opp en mønsterstat, dersom de på Bjørnøya, eller hvor det nå hadde vært, i fred hadde fått bygge opp sin egen stat. En stat uten kriminalitet, vold, narkotika, ungdomsproblemer, problemer over alt. Kanskje det var derfor planene ble frafalt. Kanskje Bjørnøya nettopp hadde vært stedet. Men de fordømtes feil er vel at de er og var så glade i Norge at de ikke kan tenke seg noe annet enn dette landet som fortsatt kvier seg for å takke dem for DET GODE som DE gjorde.

Pernille

— NS-prestane . . .

(Forts. fra side 1)

«outsidarar», osv.

Etter mi meining førte NS-prestane berre vidare og styrka haldninga som elles var allment utbreidde i store delar av presteskapaet i heile mellomkrigstida. At dei var eldre prestar med lang yrkeserfaring frå særskilde delar av landet, var med på å styrke desse haldningane.

Teologisk var desse prestane strengt lutherske, embetsautoritære og nasjonalkyrkjelege. Dei stod for ei sterk antikommunisme, vanvørndnad for folkestyret, dei var konservative i kulturspørsmål og gjekk inn for ein sterk kristen stat. Nokre av desse prestane oppmoda alt i 1934 folk til å gå inn i Nasjonal Samling for å ta vare på verdiane dei stod for. Eit særskilt teologisk miljø som fremja positive haldningar til NS, var Pro Ecclesia — eit forum for prestar og teologisk interesserte. Dette miljøet, med sin embetsautoritære og høgkyrkjelege tenkjemåte, hadde kontaktar både med Fedrelandslaget og Bondepartiet og fremja haldningar som seinare fekk ein del av desse prestane til å gå inn i NS.

Antikommunistiske og nasjonalkyrkjelege haldningar var utbreidde i heile presteskapaet. Kyrkja preika mot oppløysinga av

moralen i tida og mot dei kommunistiske straumdraga. Ho er skeptisk til folkestyret og vil styrkje identiteten til staten. I 1934 hylla Hallesby både Mussolini og Hitler i eit skriv. Om Italia skreiv han: «Vi ser der en diktator tiljublet av folket. Ja, folket føler ham som en befrier fra et folkestyre som var blitt sin egen karikatur . . . Mussolini reiser den visne italienske nasjon til nytt liv på alle områder.» Og om Tyskland: « . . . reiser Hitler en folkebevegelse som . . . er ikke bare nasjonal og politisk, men sosial, moralsk og religiøs. Og alt dette gjennomføres uten blodsutgytelse».

Dei prestane som valde å støtte NS modererte seg ikkje slik kyrkja elles gjorde då det vart alvor — då det vart klart at NS var rasistisk og då okkupasjonsmakta tok landet. Dei stod fast ved dei same gamle haldningane som hadde vore vanlege i presteskapaet.

Skriftet «Stat og Kirke» frå 1941, syner tenkjemåten til den mest sentrale av NS-prestane, Sigmund Feyling, som vart ekspedisjonssjef i NS-kyrkjedepartementet. «Den nye tida» er eit faktum som «statsrøyndom» og Feyling meiner at kyrkja må seie ja til det nye tidsskiftet og grunnjev det ut frå Bibel og Vedkjening. Her følgjer han vesentleg Hallesby sitt syn på staten i den etter kvart så kjen-

de «kristelige sedelæra», fortel Ravn Karsrud.

— Kvifor modererte ikkje NS-prestane seg?

— Eg trur det m.a. hadde hamanheng med den høge gjennomsnittalderen for NS-prestane og yrkesrøyningane deira. Dei let seg t.d. ikkje korrigerer av den modererte utviklinga i arbeidarrørsla. Det er her skiljet mellom NS-prestane og presteskapaet elles kjem klart inn. Medan gjennomsnittalderen for NS-prestane i 1942 var 50 år, var gjennomsnittalderen for presteskapaet under 40 år. NS-prestane hadde oftare i sterkare grad opplevd ringverknadene etter Sovjet-revolusjonen, internasjonalsmen og klassekampane. Dei hadde møtt Arbeiderpartiet sitt radikale religionsvedtak av 1918, som sjølv ikkje dei få sosialistiske prestane kunne godta. I tillegg syner det seg at dei aller fleste NS-prestane hadde yrkesrøyningane sine frå område med sterke arbeidskonfliktar og klassekamp, som Nedre Telemark, Hedmark og Finnmark fylke. Dei vart konfererte med den revolusjonære arbeidarklassen i nærmiljøet sitt. Desse fylka vart sterke NS-fylke og prestane hadde levd i eit sosialt nettverk med fascistiske haldningar.

Desse faktorane verka med til at NS-prestane ikkje modererte seg slik resten av kyrkja gjorde. Eg vil og streke under at eg

konsekvent ikkje kallar desse prestane nazistar, men NS-prestar avdi berre få av dei var medvitne raseideologar. Men ved å vere lojale mot NS-staten gjekk dei god for nazismen.

— Kva med resten av kyrkja og lekfolket?

— Det er typisk at der lekfolket stod sterkt, var tilslutnaden til NS minst. På heile Vestlandet var det svært lite NS-folk. Men også på Vestlandet var der ein straum av kristenfolk, lekfolk som prestar som slutta seg til det tidlege NS under påverknad av Guldbrand Lunde i Stavanger, som framheva dei kristne verdiane i det tidlege NS.

Dei fleste melde seg ut etter som raseideologien markerte seg i partiet. Dessuten kom eit nytt parti til samstundes med NS, nemleg Kristelig Folkeparti. Her har historikar og journalist Hans Fredrik Dahl rett når han i debatten om TV-serien «I solkorsets tegn», hevdar at NS og KrF hadde mykje av dei same åndshistoriske røtene. KrF samla opp mange potensielle NS-medlemmar då dette partiet også hevda behovet for å styrke den kristne identiteten til staten og få bukt med kulturliberalisme og kommunisme. Partiet representerte eit meir demokratisk syn som høvde lekfolket betre. Men vi hadde likevel ein lekmannsorganisasjon som gjekk inn i NS under krigen, «Kristen Samling»,

som talde 4—500 medlemmar. Dette var vel å merke eit austlandsfenomen.

Når det gjeld dei få NS-prestane på Vestlandet, merkjer Sogn og Fjordane seg ut. Der var det nokre få prestar som stod att på den gamle lina i partiet som Guldbrand Lunde hadde staka ut, og vona at ho skulle vinne fram. Eg trur desse prestane hadde mykje å seie for den vesle tilslutnaden som NS likevel hadde i dette fylket.

— Er det grobotn for fascisme i kyrkja i dag?

— Nei. I organisasjonen Operasjon Skandinavia, som hevdar mykje av dei same haldningane som dei kristne høgprekretene i USA, er der nok eit visst grunnlag for ein slik tenkjemåte. Sameleis i dei mest ekstreme antiabort gruppene i Noreg og den mest reaksjonære delen av anti-EF-motstanden. Men i kyrkja generelt finst det ikkje eit slikt potensiale i dag — tvert i mot. Og vi kan vidare hindre slike haldningar ved å utvikle samfunnsmedvitet og ved ei rett evangelisk forkynning av den kristne bodskapen. Viktige kristne grunnverdiar er nemleg rettferd, fridom og solidaritet, seier teologen Ravn Karsrud.

«Prestene som støttet Quisling» er trykket i Teologisk Arbeidshefter nr. 5, 1980. Utgitt av Norsk Studentunion, Løkkev. 7, Oslo.

Atter står vi NS-folk ved en ny periode av vår historie: 1) Internt sett i forholdet til Norge og 2) i det verdensperspektiv som ligger foran oss. I vårt eget land har det hendt noe så fantastisk at etter å ha levet i 36 år bak et åndelig jernteppe, er vi til og med blitt oppfordret av Norsk Rikskringkasting til å slippe til offentlig med vårt syn på historien.

Når det gjelder verden utenfor, står vi vel nærmest som tilskuere til et kaos større enn menneskeheten noengang har opplevet.

1. Det står for meg som om Folk og Land's viktigste oppgave nu, bortsett fra alle opplysninger om hva som hendte i fortiden, på ny og på ny må peke på at her har foregått et såkalt rettsoppgjør, som i virkeligheten var et urettsoppgjør med «tilbakenvirkende kraft», stikk imot Norges grunnlov.

2. Likeså aldri slutte med å peke på at det her i landet hvor dødsstraffen forlengst var opphevet, ble den innført igjen, nøyaktig bare for den tid det ville ta å drepe de landsmenn man ville til livs, som hadde tillatt seg å ha en annen mening enn seierherrene. Da dette var gjort i hevners og hatets regi, ble straks dødsstraffen opphevet igjen etterpå.

Våre motstandere liker ikke at vi taler hverken om dette eller om «rettsoppgjøret». Quisling ble jo stående på sin plass

for å redde Norges ungdom fra å bli slått ned av verdens sterkeste krigsmakt, men hver gang vi prøvde å komme frem med disse ting, så begynte de andre bare å snakke om tyskernes transportere av norske jøder til Tyskland. Det siste som ble Norge påtvunget av en okkupasjonsmakt skal vi gjøres ansvarlig for, men mon dette i lengden holder?

For å tale i og for seg om noe helt annet, men dog det samme, er det interessant å se hvilken annen virkning serien «I solkorsets tegn» har hatt på det norske folk, og som har mere egentlig med fremtiden å gjøre. Vi opplever nemlig i dag den nesten humoristiske ting å sitte på en arena, mens vi ser og hører på at folket vårt deler seg i to leirer: De som er rasende over serien, og de som syntes det dog tross alt var noe å høre på. Det er disse to parter som nu er kommet i trottene på hverandre rundt omkring i landet i hele den norske presse, mens vi egentlig er blitt tilskuere og denne diskusjon ser slett ikke ut til å avta, men heller å øke.

Jeg kan ikke avslutte min artikkel uten å sammenlikne denne

siste omtalte situasjon med hva Maria Quisling forlengst opplevet, men i mindre format. Hver gang hun skulle søke om plass på et eller annet rekreasjonssted, måtte hun på forhånd spørre vertskapet: «Ønsker De at jeg skal kalle meg for Maria Quisling eller bare Maria Bang?» som bekjent var Quisling's mor født (Bang), og så dro hun da avsted med disse forskjellige navn etter som det passet institusjonen. Dog var det vanskelig i lengden for henne å bevare anonymiteten. Jeg husker hun fortalte om engang hun satt til bords med 3—4 mennesker på et av de større rekreasjonssteder, hvor ingen hadde kjent henne igjen, men plutselig reiser en dame seg opp fra bordet, styrter ut i spisesalen, peker på Maria og hylter høyt: «Det er fru Quisling, det er fru Quisling!» og så stor oppsikt. Men så hendte altså det merkelige, det samme som vi opplever, så delte gjestene seg i to grupper: En silke- og én isfront, som da kom i en voldsom opposisjon til hverandre, mens Maria selv fikk gå i fred resten av tiden, men de hissigste blant gjestene gikk t.o.m. så langt at

de forlangt at bestyrelsen skulle kaste henne ut, hvilket dog heldigvis ikke lykkedes dem å få gjennomført. Og husk at dette hendte mange år etter okkupasjonen.

Til slutt en litt rørende historie som hun selv fortalte meg, dette var på et annet sted. Der var det en spesiell dame som ikke tålte å se henne, dog medførte dette ikke skrik eller skrål, men hun demonstrerte da stadig sin «avsky» for «forredersken». En dag da Maria kom gående bortover korridoren møtte hun denne dames venninne, hun bar på et brett med mat, og skulle da til «den sinte» som lå syk på sitt værelse. Så spurte Maria henne om ikke heller hun kunne få lov til å gå inn med dette brettet, og da hun kom inn til pasienten og bort til sengen, sa vedkommende: «Kommer De med mat til meg?» — «Ja, hvorfor ikke?», sa Maria. «Nei, men», sa hun, «nei, men», og mer fikk hun ikke sagt, og så skjedde det under at nettopp disse to ble gode venner, og da Maria skulle reise hjem tidlig en morgen, så sto denne «forhenværende fiende» og vinket farvel til henne som til en god venn. Kan vi ikke i sannhet si at Maria der og da gjennomførte det som sto i Quislings siste hilsen til alle NS-folk like før hans død, nemlig dette: «Oppfør dere slik at hele det norske folk må bli glad i dere!».

Lyset skal komme fra Norden. Det er gammel profeti. Men da må også mørket vike fra Norden.

Veteran fra 1933

Lyset skal komme fra Norden

Du må lese:

DAVID IRVING: **Der Nürnberger Prozess** kr. 30,-

Der Untergang Dresdens kr. 35,-
Hensynsløs krig mot tysk sivilbefolkning.

W. AHRENS: **Verbrechen an Deutschen** kr. 60,-
Dokumentasjon av forbrytelser mot tysk sivilbefolkning i Øst-Europa og vest-tyske forsøk på å skjule sannheten.

WALDEMAR ERFURTH: **Der finnische krieg 1941-44** kr. 50,-

JÜRGEN THORWALD: **Es begann an der Weichsel. Das Ende an der Elbe.**
samlet kr. 70,-
Forteller om tysk tilbaketrekning og fordrivelsen av sivilbefolkning.

RICHARD HARWOOD: **Nuremberg and other War Crimes Trials.** Engelsk og tysk utgave- kr. 25,

Alle uinbundne. Forskuddsbetalt skjer forsendelsen portofritt, — ellers i oppkrav.
Postgiro 2 34 13 52

Bestilling sendes:
**A. Norberg,
Postboks 3044 Elisenberg
Oslo 2**

Ungdommen vår generasjons fiende

Sissel Rønbeck mener at pøbelen som deltar i de tradisjonelle opptøyer natt til 1. mai er typisk «arbeiderungdom», ufaglærte og uten arbeide.

Politiet går imot hennes påstander.

Uansett.

Vi tror denne ungdom føler seg som vår generasjons fiender.

Kanskje har den grunn til å føle seg slik.

Men den innerste årsak er vel at den er fylt av sin egen ubetydelighet.

Den er i stor grad uvitende, uhøvisk og over all måte materialistisk.

Den kjenner ikke til virkelig nød, derfor heller ikke til medkjensle.

Den kjenner ingen mål, og har derfor ikke positive drømmer.

Den kjenner ingen kamp, og har derfor ingen seirer.

Den kan ikke lytte, blir derfor ikke klok.

Den har ingenting å kjempe for, fordi den har fått alt, unnatt sin egen lykke.

Alene en dyptgående krise kan redde den og rope på alle de verdifulle krefter som ennå slumrer i den.

Løsningen

Det var en far som ville ha en rolig stund. Derfor tok han ut et verdenskart fra ukebladet, klippet det i små biter og sendte datteren sin inn i et annet værelse for å sette småstykkene sammen igjen.

Men etter bare 5 minutter kom den lille piken tilbake, og sa at nå lå kartet ordentlig på gulvet.

— Men hvordan kunne du klare det så fort, da? spurte faren.

— Det var så lett så, svarte piken. — På baksiden var det et menneske. Så satte jeg DET sammen, og da mennesket var som det skulle være, så ble verden det også.

Når bare mennesket blir som det skal være, blir verden det også. Tro om ikke dette også er løsningen på alle de vansker verden vander seg under idag?

Mindretallet

Du har foran deg 100 kuler.

97 av disse er svarte, bare 3 er hvite.

Du ser straks først og fremst disse hvite, fordi de er i mindretall.

Slik også med mennesker. Du ser lettere 3 mennesker i hvite dresser, enn 97 i grå.

En forsamling klapper for en foredragsholder. Bare 3 reiser seg opp for å utdype, beklage, kritisere, berike noe av hva foredragsholderen kan ha sagt. Du husker disse 3, men ikke alle dem som klappet.

De 3 er i enhver situasjon de mest bemerkelsesverdige, som regel de mest effektive og de mest intelligente. De er også individualister.

Men de taper, — FORDI DE ER I MINDRETALL.

Institutt for Norsk Okkupasjonshistorie

Kontortid: Mandag kl. 17—20, tirsdag kl. 10—14, onsdag kl. 18—21.

Postadr.: POSTBOKS 924 - SENTRUM, OSLO 1.

Kontoradr.: ENERHAUGSPLASSEN 4, OSLO 6. Tlf.: (02) 19 06 71.

VIRKELIG DEMOKRATI

Til min meget konservative venns forargelse søkte jeg å gi hans vitebegjærlige sønn en lett-fattelig definisjon av begrepet demokrati:

— La oss ta klassen din f.eks., tror du ikke de middelmådige er i flertall og de såkalte lyse hoder er et fåtall på de første pulter?

— Jo, naturligvis, sa han. Det kom litt saktmodig. Han satt ikke på de første pulter.

— Ta nu et herredstyre, sa jeg. — Hvem er i flertall, tror du, de handlekraftige, kunnskapsrike eller de mer jevne folk uten særlig parlamentariske forutsetninger?

— Det er vel de siste det?

— Vel, det kan nu enda gå an i et herredsstyre, men hvorledes stiller det seg da med nasjonalforsamlingen, — med Stortinget? Hvem er det som velger dets representanter?

— Det er folket, det!

— Nettopp. Det er folket, vårt herlige folk, som skrevet står. Men hvilken gruppe av folket er nu størst: den med historiske, økonomiske og politiske kunnskaper eller den gruppe som sitter på idrettstribunene, alle disse som kjøper ukebladene, alle disse som lager appeller og protester?

— Det er vel alle disse på tribunene, det.

— Helt riktig. Og det er deres stemmer som bringer deres folk inn på Stortinget.

Videre til regjeringen.

På idrettsbanen seirer den dyktigste.

På valg-arenaen seirer — tribunefolket!

Det er demokrati. jr.

Jubileums- stevnet 1981

FOLK OG LAND's 30 års jubileum er under forberedelse.

I oktober måned utgir vi vårt 16 siders festnummer, og samme måned inviterer vi lesere i bygd og by til jubileumsstevne, med et program for alles smak.

Om dette forteller vi utførlig i august- og septemhernummeret.

Allerede nå gjør vi likevel kjent at det under stevnet skal arrangeres en jubileums- og kulturkveld, hvor programmet bygger på egne krefter. Amatører og profesjonelle kunstnere fra 1940—1945 og senere oppfordres til å medvirke i arrangementet, og vi ber dem som vil gjøre en innsats — om å skrive til FOLK OG LAND. Merk konvolutt «Kulturkveld».

Vi er også interessert i å få oppgitt navn og adresser på kamerater som medvirker i de mange ypperlige kultur- og cabaretkvelder under oppholdet i norske konsentrasjonsleirer etter okkupasjonen.

Midtsommerfesten

St. Hans eller midtsommerfesten er en av våre eldste kirkelige og folkelige fester, til minne om Jesu forløper, døperen Johannes. I vår kirkelige kalender er det bare Jesus selv og døperen som er anmerket etter deres fødsel, Johannes' fødselsdag 24. juni. Dette viser hvordan man i kirken satte Johannes høyt. For andre er det vanligvis dødsdagen eller tidspunktet for martyriet. F.eks. Hellig Olavs fall på Stiklestad, 29. juli.

Døperen Johannes er den store herold mellom den gamle og den nye pakts tid. Guds rike er kommet nær, derfor omvend eder!, fremholder han. Og om Jesus sier han: «Se der Guds lam som bærer verdens synd». Det gamle norske navn for St. Hans er, som kjent, Jonsok, etter Jonsok-vaka, våkenattsgudstjenesten før 24. juni. Ved festdagsreduksjonen under Struensee ble i 1770 St. Hans avskaffet som kirkelig høytidsdag hos oss, men har holdt sig som en folkelig fest. Det religiøse preg er nu forlengst borte, istedet St. Hans-bål og moro.

Det er vel på tide å minne om dagens religiøse betydning. I en av våre salmer heter det:

«Løft hodet opp, all kristendom,
våk flittig nu og tenk dig om.

Og hør Guds ord og lære!

Skikk dig derefter av all makt,

stå opp av søvne og gi akt,

Om du vil salig være!»

Amen

Dag Markus

De støtter oss På krigsstien

Våre lesere bør merke seg den faste annonsen fra autorisert konsulentfirma BERGS ASSURANSE, som vi har hatt i de siste to år.

FOLK OG LAND har fått fast kontrakt på annonseplass for dette veletablerte firma, og vi håper leserne vil nytte seg av selskapets tjenester, i forbindelse med alle typer forsikringer.

Kanskje en idé å flytte over dine allerede inngåtte assuranser til dette firma?

I det hele tatt bør vi støtte FOLK OG LAND's annonsører.

De støtter oss.

11 nummer også i år

FOLK OG LAND skal egentlig utkomme med 10 nummer i året. Det er våre abonnenter innforstått med.

Til vår forretningsførers store forvilelse utga vi ifjor 11 nummer, og det samme gjør vi i år.

I tillegg kommer det et dobbeltnummer i oktober..

Og så får vi sette vår lit til alle venner av FOLK OG LAND, at det likevel ikke blir underskudd, når vi ved årets slutt gjør opp regnskapet.

Vi stoler på våre lesere, at de betaler inn bladkontingenten, og dertil skaffer oss nye abonnenter.

Det er dessuten plass for flere «Støtteannonser».

I juli trenger vi en hvil, men i august møter vi til ny dyst.

GOD SOMMERFERIE, venn og foreløbig motstander.

Osmund Faremo (A) gir seg ikke.

Denne gang er han igjen frempå med et spørsmål til Stortingets presidentskap, om landssvikdømtes forhold til Stortinget.

Faremo begrunner sitt spørsmål med at han er blitt kjent med at det på ny arbeides med å få endret stortingsrepresentantenes pensjonsordning.

Et slikt forslag, som tok sikte på å gi landssvikdømte pensjonsrettigheter, er tidligere blitt stanset av Stortingets administrasjonskomité. Det skjedde i forrige stortingsperiode.

Spørsmålet til presidentskapet henviser til at Stortinget i fjor behandlet et forslag fra Faremo om å endre Grunnloven med sikte på å utelukke landssvikdømte fra Stortinget.

FOLK^{og}LAND

All post bes adressert til:
Postboks 7157 - Homansbyen,
Oslo 3

Kontoradresse: Enerhaugplassen 4, Oslo. Tlf. (02) 19 06 71. Kontortid: Mandag kl. 17—20, tirsdag 10—14 og onsdag 18—21. Redaktøren treffes bare etter forutgående avtale.

Abonnementspriser: Kr. 60,- pr. år, 30,- pr. halvår. I nøytralt omslag og utenlands, tillegg kr. 7,50 pr. halvår.

Postgiro 5 16 45 04
Bankgiro 8041.07.03452
Løssalg kr. 5,-

Annonsepris:
Kr. 1,- pr. spaltem.m. + MVA

Utgiver: A/S Historisk Forlag
Trykk: Viking Boktrykkeri A/S